

NISKASTEN SUKUSEURAN JÄSENLEHTI 1/2014

Eero Ville Niskanen

19 II 04

Lopua Elis Niskanen

19 II 19

B) Antti s. 1766

C) Sakari s. 1786

E) Elias s. 1728

" Elias s. 1716-1728

Margelina

Riittakana

Antti

Eero

Nanna

Antti

mar. Antti Peltinen

mar. P. P. P.

mar. Ville P. mar. Kalle P.

mar. Antti P. mar. P. mar. P.

Elias

" Peltinen " Elias " Sakari " Antti

Kalle " Kalle " P. " P. " P.

" P. " P. " P. " P.

Hoffman

" Juho " Ville " P. " P. " P.

NISKASET

30 Olli 35 Erik

30 Elias

30 Helena 35 P. P.

30 P. " P. " P. " P. " P.

" P. " P. " P. " P.

30 P. " P. " P. " P.

30 P. " P. " P. " P.

30 P. " P. " P. " P.

K. P. P. P. P.

Sukuhaarat

Numero	Vanhin	Vuosi	Paikkakunta	Tauluja
14794	Juho Niskanen	1510		1224
4234	Paavo Matinpoika Niskanen	1707	Viitasaari	269
607	Anders Niskanen	1699		540
9078	Henric Niskanen	1770		13
5397	Paavo Niskanen	1779	Maaninka	52
8448	Adam Niskanen	1805	Nilsia	15
14823	Lauri Niskanen	1520	Viitasaari	60
8803	Petri Niskanen	1735	Iisalmen mlk	31
10042	Antti Niskanen	1703	Pielavesi	34
10322	Antti Niskanen	1733	Pielavesi	4
10140	Niilo (Nils) Niskanen	1705	Rautalampi	57
9607	Tahvo (Staffan) Niskanen	1680	Rautalampi	16
14027	Erik Niskanen	1790	Kiuruvesi	33
11722	Juho (Johan) livarinpoika Niskanen	1797	Pielavesi	25
11578	Martti (Mårten) Niskanen	1773	Pielavesi	6
9091	Niskain Pähl		Maaninka	25
11217	Niskanen Juho	1710	Pielavesi	34
10068	Niskanen Juho	1690	Pielavesi	22
11347	Niskanen Juho	1806	Pielavesi	4
14005	Niskanen Olli Heikki	1831	Utajärvi	8
14694	Niskanen Juho Antinpoika	1793		8
11354	Niskanen Juho Juhonpoika	1796	Pielavesi	5
11809	Niskanen Sakari Samulinpoika	1772	Pielavesi	8
14957	Niskanen Petter Petterinpoika	1793	Viitasaari	24

Sukutietokannassa on jo yli 15.000 henkilön tietoja. Tietoja hallitaan Sukujutut-nimisellä ohjelmistolla, johon voi nimien, syntymä- ja kuolinaikojen tallentamisen lisäksi liittää henkilöön liittyviä tekstejä ja kuvia. Sellaisia kaivataan mukaan, koska ne elävöittävät muuten luettelomaista sukutauluosiota. Tietokantaan talletettavien henkilötietojen määrällä ei ole ylärajaa, sinne mahtuu. Tietoja voi lähettää sähköpostilla, kirjeillä tms. Paras tapa olisi tallettaa tiedot jollakin sukututkimusohjelmalla ja lähettää ne minulle. Tarvittaessa voin antaa ohjeita tietojen tallentamiseen ja lähettämiseen. Antti Niskanen rekisteri.niskanen@kolumbus.

Tule mukaan tekemään sukukirjaa

Kansikuva kertoo, miten sukututkimuksen pioneerit tekivät tutkimuksiaan. Nykyään tietokantaohjelma helpottaa huomattavasti tekemistä. Eero Ville Niskasen laatima sukutaulu on hieman kärsinyt matkatessaan lehtemme kanteen, mutta kutsuu muitakin selvittelemään oman geeniperimän mukanaan kantamia ominaisuuksia.

Tämä Niskasten sukuseuran jäsenlehti kertoo sukukirjan tekemisestä ja kutsuu kaikki suvun jäsenet osallistumaan työhön ja huviin. Tavoittemme kirjasta sukua monipuolisesti kuvaavaa ja mielenkiintoista luettavaa myös tuleville polville, jotta hekin ymmärtäisivät ”niskaslaisuutta”.

Niskasen suvun tarina koostuu monesta palasesta, josta Sinun ja läheistesi elämä on yksi. Jokainen tarina on tervetullut. Jokaisen työpanos on tärkeä. Miten Sinä haluat osallistua yhteisiin talkoisiin? Kaikki tarinat ovat arvokkaita kerrottavaksi, sillä niiden avulla teemme kirjan. Kaikki meille toimitettu aineisto tallennetaan myöhempiä käyttöä varten. Jokainen juttu ei ehkä pääse ainakaan kokonaisuudessaan kirjan sivuille, mutta niiden säilyttäminen on mahdollista vaikkapa seuran verkkosivuilla tai jossakin muussa muodossa.

Toivomme, että nuoremmat auttavat suvun iäkkäitä jäseniä taltioimaan muistojaan. Jututa isovanhempiasi, vanhempiasi, tätejä ja setiä, tallenna äänitiedostoksi tai kirjoita tarinoiksi ja lähetä meille. Lue kotipaikkakuntaasi kuvaavaa

kirjallisuutta ja kotiseudun lehtiä tarkalla silmällä, jos sieltä vaikka löytyisi juttuja meikäläisistä. Mitä vaikkapa Pielaveden paikallishistoriat kertovat Niskasista? Olemmeko päässeet yhteenkään romaaniin? Esiinnymmekö elokuvissa? Nyt sukukirjaa varten kannattaa kaivaa esiin vanhat albumit, diakuvaboksit ja kenkälaatikot ja ryhtyä etsimään niiden tarinoita. Olemme perustaneet perheen ja lähipiirin kuvien tunnistamista ja tarinoiden keräämistä varten Facebookiin ryhmän ”Niskaset”. Kuvien tunnistaminen ja muistelu on hauskaa ja nostalgista.

Muistelut voivat olla tavallista arkea tai juhlatilanteita, matkoja, muuttoja, ammatinvalintaa, talokauppoja, lasten syntymää, tarinoita työhuoluista tai patalaiskoista, kertomuksia rohkeudesta tai sitkeydestä, sanavalmiudesta ja uppiniskaisuudesta. Näitä ja monia muita mausteita löytyy meistä Niskasista.

Älä ollenkaan ajattele, että Sinun juttusi on liian vähäpätöinen. Ompelemme yhdessä tilkkutäkkiä, jossa jokainen palanen on osa kokonaisuutta.

Kaikkea Niskasiin liittyvää tietoa – valokuvia, skannattuja juttuja, lehtileikkeitä, tietoja kirjallisuudesta, äänitteitä – voi lähettää kirjatoimikunnalle joko tavallisena kirjeenä tai sähköpostitse. Kaikesta toimitetusta aineistosta pidetään hyvää huolta ja palautetaan pyydettyä lähettäjälle, kun työ on tehty. Yhteystiedot löytyvät takakanasta.

Kainuun Niskasten ankaraa elämää 1600-luvulla

Laukaalla asuva Eino Niskanen on selvittänyt Niskasten suvun saapumista Kainuuseen ja päässyt 1500–1600-lukujen vaihteeseen saakka. Tuolloin, ehkä vuonna 1608, Pielavedellä syntynyt kaksikymppinen Paavo Laurinpoika Niskanen saapui Sotkamon Ylisotkamon kylään. Liekö ollut vaimo mukana vai löysikö Paavo hänet Ylisotkamosta? Pojat Lauri ja Olli jatkoivat Niskasen nimeä. Tytöt siirtyivät jalostamaan jotakin muuta sukua. Maininnat Paavo Niskasesta ovat satunnaisia. Vuoden 1626 myllytulliluettelossa mainitaan Niskasen ruokakunta ja ruotusotilasluettelossa vuodelta 1637 Paavo poistetaan armeijan rullista.

Kainuun ensimmäisessä kartassa, vuodelta 1650, on Niskala-niminen talo merkitty Kusianjärven rannalle. Tähän taloon on Jorma Keränen tutkimuksessaan ”Kainuun asuttaminen” merkinnyt isännäksi Paavo Niskasen. Kusianjärvi sijaitsee noin 30 kilometriä pitkän, mutkikkaan ja vaikeakulkuisen Kusianjoen yläpäässä, Sotkamon koillisnurkassa. Seutu oli tuolloin neitseellistä erämaata, karhujen ja susien valtakuntaa, kaukana muusta asutuksesta. Mikä sai nuoret asettumaan näin erilleen muista ihmisistä? Ehkäpä riistan runsaus, sillä metsän riista ja kala kävivät leivän jatkoksi ja kelpasivat myös verojen maksuun. Taitava metsästäjä saattoi turkiksilla jopa vaurastua. Asuinpaikan valintaan saattoi vaikuttaa myös pelko vihollisesta, joka aika ajoin hävitti Kainuun asutusta. Venäläinen ei tietävästi koskaan Kusialle osunut. Verottaja kyllä osui, sillä Paavo verotettiin jo 1637 Ylisotkamon kylän 3/8 manttaalina talollisena. Tämä kertoo, että paikalla oli asuttu jo vuosia, ehkä vuosikymmeniä.

Paavo Niskanen viljeli kaskea, joka vaati paljon miestyövoimaa. Yhteiskasket olivat tuolloin tavallisia. Kun Niskasen talossa ei ollut riittävää

työvoimaa omasta takaa, he jakoivat ainakin vuonna 1647 kasken Heikki Kärnän talon kanssa. Paavo ja Heikki joutuivat kuitenkin riitaan kaskestaan, joka oli kaadettu yhteisvoimin, mutta jonka Paavo oli polttanut ja kylvänyt. Oikeus katsoi Paavon tehneen työtä kaskella kaksin verroin enemmän kuin Heikki Kärnä, ja tuomitsi Paavon saamaan 2/3 ja Heikin 1/3 kaskesta.

Paavo Niskanen mainitaan veroluetteloiden lisäksi vielä 1651, jolloin hänet määrättiin Kajaanin käräjillä monien muiden tavoin kievarin pitäjäksi Kajaani–Viena -talvitien varrelle. Pian tämän jälkeen Paavo muutti poikansa Ollin luo Vieksiin, missä kuoli 66-vuotiaana vuonna 1654.

Kotitalalle Kusialle jäi isännäksi vuoteen 1674 saakka vanhin poika Lauri Paavonpoika Niskanen, jonka jälkeen tilanpitoa jatkoi Heikki Laurinpoika vuoteen 1685 ja sitten Heikin poika Heikki Niskanen, jonka perhekunta koki traagisen kohtalon.

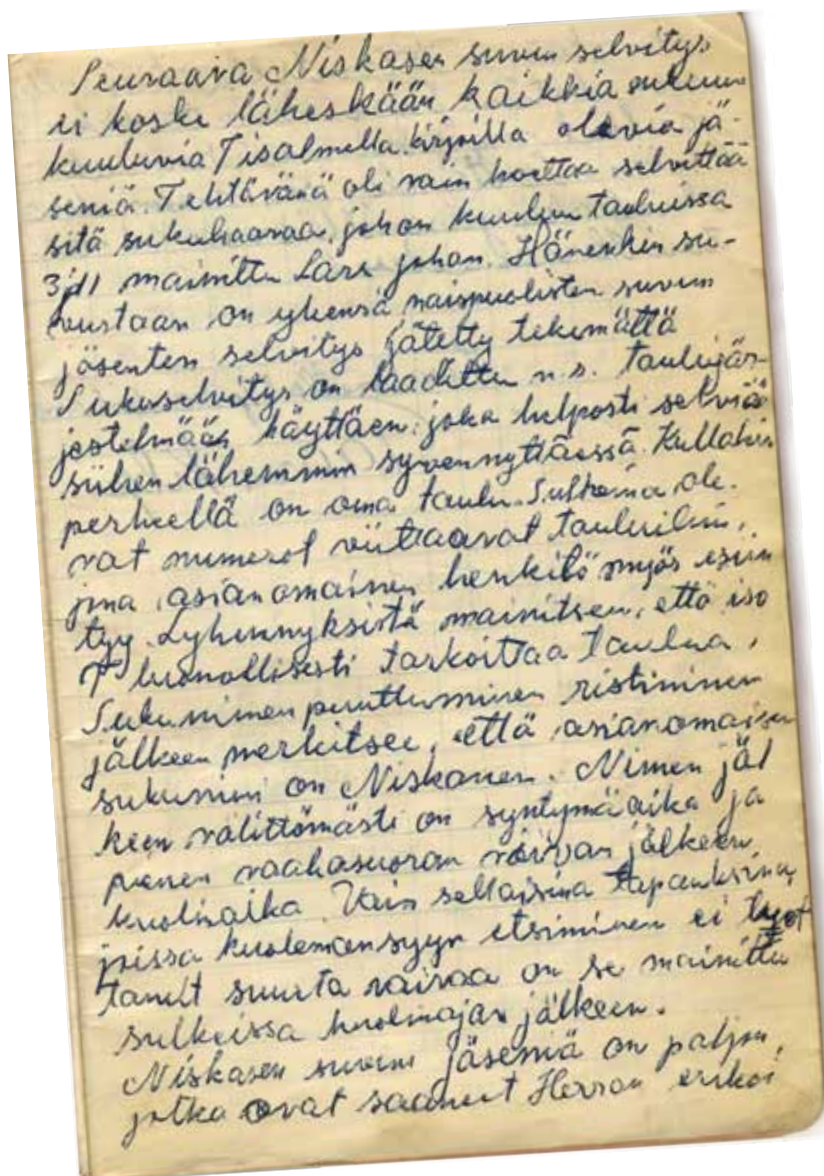
1690-luvun huonojen satovuosien vuoksi ruoka oli vähissä ja nälkä tuotti sairautta ja kuolemaa. Kun isä oli kuollut jo 1685, oli perheen päähuoltaja poissa. Neljä lasta kuoli 1696, äiti ja kaksi lasta sekä talossa asuva miniä ja hänen kaksi lastaan 1697. Nälkävuodet veivät kolmasosan Sotkamon asukkaista vuosina 1696–1697. Perheestä ainoana henkiin jäänyt lisä muutti pois ja Kusian kotitalo näyttää autioituneen joksikin aikaa.

Paavo Niskasen toinen poika Olli asui ilmeisesti kotiväynä Vieksissä. Hän sai kuusi poikaa, Jaakon, Antin, Juhon, Abrahamin, Paavon ja Laurin. Tyttäristä ei ole tietoa, sillä heitä verottaja ei maininnut luetteloissaan. Jaakko Ollinpoika Niskasen koko perhe kuoli nälkävuonna 1697 ja neljä vuotta myöhemmin pikkuserkku lisä Paavon-

Aikamoista palapeliä on suvun alkuhistorian selvittely. Eino Niskanen käytti siihen puolisen vuotta ja on kytkenyt Niskasia hienolla tavalla Kainuun historiaan. Toivottavasti saamme sukukirjaan lisää tarinaa eri sukuhaarojen menneisyydestä.

Vaikuttaa siltä, että yleisimmät Niskas-nimet olivat Anna ja Juho ainakin 1800-luvun loppuun saakka. Tässä Niskaset asettuivat keskivertosuomalaisiksi: Juho oli 1800-luvun miesten nimiykkönen. Naisilla se oli taas Maria, joka oli Niskasten kakkossuosikki. Niskasten kolmonen Margaretha tai Margeta eivät päässeet kymmenen yleisimmän nimen joukkoon. Niskas-miesten kakkonen Antti ja kolmonen Heikki taas kuuluivat nimisuosikkeihin. Tulevia polvia ajatellen voi miettiä haluaako jatkaa perinnettä vai valita jotakin ihan uutta.

Rovasti Taavi Kilpi ryhtyi Pekka Niskasen pyynnöstä vuonna 1950 selvittämään Niskasen sukua Iisalmen maaseurakunnan kirkonkirjoista. Selostettuaan sukututkimuksen periaatteita, hän vielä kirjoittaa: "Niskasen suvun jäseniä on paljon, jotka ovat saaneet Herran erikoisen kutsun kilvoitella taivaalliseen kotiin. Se on siunattu suku ja on ollut myös suureksi siunaukseksi. Sen tähden sen suvun elossa olevillakin jäsenillä on suuri vastuu Herran edessä." Iisalmella 27 p maalisk. 1950 Taavi Kilpi

Sepänlahden talon historiaa Kannonkoskelta

Vain parin kilometrin päässä kirkonkylästä, Kiihkovuoren kaakkoisrinteen jyrkän Koivulanmäen takana ja sitten vielä uuden metsätaipaleen jälkeen kilometrin mittaisen yksityisen sivutien päässä, siellä oli Sepänlahden suuri talo Kivijärven rannalla, omalla isolla niemellään, laajan peltoaukeaman keskellä. Maantieltä ei kuulunut liikenteen ääntä ja rautatietyökin oli kesken. Sepänlahtisilla ei itsellään vielä ollut autoja eikä traktoreita. Täydellinen perinteinen suomalainen maatila, kaukana naapureista ja muusta maailmasta, kuitenkin hyvien kulkuyhteyksien päässä ja aivan kirkonkylän palvelujen äärellä. Riihi metsän rinnassa, nuottakota rannassa.

Isoon kivinavettaan oli lohkottu jyrkeviä paasia Kiviniemen kulmikkaaksi muotoutuneesta ja edelleen metsän suurimmaksi järkäleeksi jääneestä kivistä. Laaja pihapiiri, kauniit aitat. Kirkonkylän seudun vanhanaikaisimman oloinen päärakennus pieniruutuisine ikkunoineen. Suuri tupa isoine leivinuuneineen, seinillä kiinteät penkit, pöytänä isosta puunrungosta kauan sitten sahatut kaksi leveää kuhmuraista lankkua.

Sepänlahden tuhannen hehtaarin tila syntyi vuonna 1880, kun Antti Juhonpoika Niskanen (1851–1945) laittoi puolisonsa Saara-Leenan kanssa oman talon Pellonpään suuresta kantatilasta erotettuun Sepänlahteen.

Aivan erikoista oli päärakennuksen viereinen erillinen Toinen Tupa, 1880-luvulla puretun päärakennuksen yhteydessä ollut tupa, joka oli pystytetty erilleen, kun ei hennottu kaataa talokummulla kasvanutta isoa pihlajaa sen tieltä. Toisen Tuvan salissa säilytettiin ennen näkemätöntä, mutta tuttua soitinta, kannelta. Oli siellä myös harmoni, samanlainen kuin koulussa. Sitä oli hauska rimputtaa ja painella polkimia.

Sepänlahti sai ensimmäisenä talona koko kylällä ja koko pitäjässä sähkövalot, kun talon koski-osuuteen Kannonsahan myllylle asennettiin 1939 yksityinen generaattori. Muualle kirkonkylään sähkö saatiin vasta 1950-luvun alussa.

1900-luvun alun sortovuodet koskettivat myös Sepänlahtea, sillä Antti Niskasen vanhempi veli Juho-Jalmari joutui laittomien kutsuntojen arvannostossa Venäjälle armeijan leipiin. Onneksi ei sentään sotaan, vaan paraatipaikalle Pietarin kasarmeille.

Antti-Vihtorin Saara-tytär muistelee 1930–1940-lukujen Sepänlahtea:

”Sepänlahdessa lehmiä oli toistakymmentä, enimmillään 21. Oli kaksi naispalvelijaa joista toinen työskenteli sisällä ja toinen navetassa. Koiria oli aina, pystykorvia. Miehet metsästi ja lihat paistettiin. Hevosia kolme, tallissa paikat, karsinat varsoille. Lampaista, kanoja ja sikoja oli myös. Toistakymmentä väkeä Sepänlahdessa. Kymmenkunta työmiehinä heinäaikaan. Pikkuhiljaa alkoi tulla koneita, niitto- ja haravakoneet.

Ruislyhteet vietiin riiehen, orsille kuivumaan. Uunissa pidettiin pari päivää valkeata että riihi lämpisi. Sitten pudotettiin lyhteet alas. Lyötiin nurkkaan. Ne purettiin, levitettiin lattialle. Puitiin varstalla – jyvät irtosi. Jyvät kerättiin lattialta, puohinmyllyllä puhdistettiin jyvät, lakaistiin eri pussiin, säkitettiin. Rihiin seinät mustana. Ja Saarallakin ja muilla puijilla naamat mustana iltaisin. Eri aikaan puitiin eri viljat. Vanhalla pui-makoneella puitiin kaura, ohra ja mitä elukoille syötettiin. Peltojen takana ladot, joita oli kymmenkunta. Ladoissa pidettiin kuivaa heinää ja pahnoja erikseen olkiladossa. Pahnoja käytettiin kuivikkeena lehmien alla. Pahnoista tehtiin myös silppuja joista apetta lehmille: isoon korvoon

kaadettiin kiehuva vettä silppujen päälle ja lisättiin jauhoja sekaan. Lehmät tykkäsivät.

Pitkälle omavaraistaloutta: peruna, maito, voi, leipä, kala ja liha, kaikki oli omaa. Työn takana kaikki. Viideltä herätys. Ruokaa oli ja työtä oli.

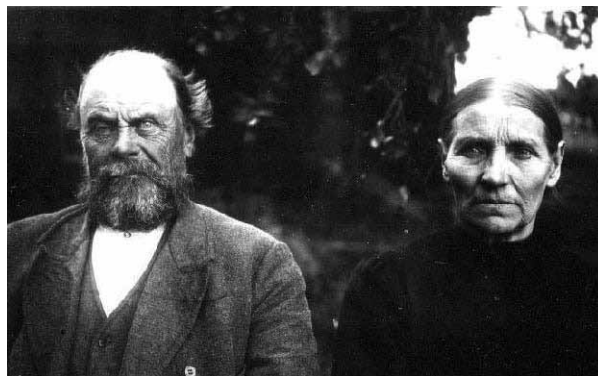
Kun Saara pääsi kansakoulusta, pistettiin toinen piika pois, ja Saara joutui työntekoon. Aamu viidestä iltä kahdeksaan tehtiin töitä. Jussilan puolella oli kesänavetta. Lehmät alkukesästä vietiin tietä pitkin sinne. Kaksi peltoa, Lamminniitty ja Muuransuo, joissa lehmät vuorotellen. Veneellä kuljettiin, lypsetty maito laitettiin veneeseen ja kun Kivijärven selältä tuuli liikaa, soudettiin Mustansuuhun, Järventaa, saaret suojasivat aalloilta. Pajassa korjattiin viitakkeet. Itse miesväki työkalut kunnosti.

Vieraita kävi Sepänlahdessa entisaikaan paljon. Oli harvinainen päivä ettei vieraita ollut. Oli ollut yhteisiä töitä joita oli mukava muistella. Ja kyläläiset ajoivat suoraan talon pihan kautta Kannonkahalle kauppaan ja myllyyn. Mäen kauppa, Kivikanto ja Paavonseutu siellä.”

Välähdyksiä arkisesta elämästä 1950-luvulla ovat Sepänlahden tyttären, Maijan ja Ainon pitkäaikaiset ristipistoprojektit. Kaikki voivat seurata niiden edistymistä, kun ne olivat aina esillä tuvan leivinuunin reunalla. Veli Lauri taas urheili miehekkääseen tapaan lajeinaan kuulantyyöntö, keihäänheitto ja hiihto.

Sepänlahdessa eli 1970-luvulle saakka myös kunnan hoidokki Eemeli, joka teki ahkerasti talon töitä. Hän tiesi muita paremmin pitää pellojen pajukot kurissa liikkuen vesureineen niin oikeaan aikaan kesästä, ettei paju jaksanut vuosiin uudelleen versoa. Hän oli kuin perheenjäsen ja harrasti jousipyssyjen pienoismallien tekemistä. Kyläilemään mennessään Eemeli vei aina luutavarpuja ja tervaksia tuliaisiksi.

Heimo Niskanen
(sukuhaara Petter Niskanen)

Antti ja Saara-Leena Niskanen rakensivat perustamaansa Sepänlahtea vuodesta 1880 lähtien.

Kivijärven/Kannonkosken Niskaset, joukon kärjessä Mirja Hügin-Niskanen ja Heimo Niskanen, ovat aloittaneet oman sukukirjan tekemisen. Samalla he tuottavat aineistoa Niskasten yhteiseen sukukirjaan. Kannonkoskelaisten kirja keskittyy Sepänlahteen, joka on Niskasten alkumaatila Kannonkoskella. Käytännössä kaikki Kannonkosken Niskaset polveutuvat Sepänlahden talosta, ja tuo talo puolestaan on ollut keskeisesti mukana kunnan kehityksessä. Näin Niskasten tarina on koko kunnan tarina ja tärkeä osa kylähistoriaa. Työ on ollut mielenkiintoista ja innostavaa. Sen aikana on katseltu vanhoja valokuvia ja talon asiakirjoja. Samalla on ollut tilaisuus haastella vanhoja sukuyhteyksiä tuntevien suvun edellisen polven kanssa.

Amerikan pioneerit

Sepänlahden Antti ja Saara-Leena Niskasella oli yhdeksän lasta. Laina, heistä nuorin, kuoli kolmivuotiaana. Keskimäinen poika Antti Vihtori oppi Sepänlahden isännäksi. Kaksi poikaa ja kolme tytärtä meni Amerikkaan. Jalmari ja Kalle palasivat, mutta Linda, Meeri ja Rauha, asettuivat sinne pysyvästi. Kaksi tytärtä jäi kotiseudulle.

Linda Niskasen (myöh. Mannila) tyttärentytär Eleanor Tyler sai lukiossa tehtäväkseen kirjoittaa esitelmän Yhdysvaltain historiasta ja päätti kertoa sukunsa tarinan. Hän kertoo, miten Amerikkaan muuttanut saluunaa ja täysihoitolaa pitävä enon perhe, Mary ja John Peters, lähettivät matkalipun suomalaiselle sukulaistytölle, 17-vuotiaalle Linda Niskaselle. Linda lähti matkaan yksin.

”Laivalla oli paljon suomalaisia, ruotsalaisia ja norjalaisia siirtolaisia, ja he siirtyivät eri puolille Yhdysvaltoja. Lindan saavuttua Vancouveriin järjesti useita kieliä puhunut agentti hänet oikeaan junaan. Linda ei osannut englantia, mutta löysi tiensä Seattleen matkan varrella tapaamiensa ystävällisten ihmisten avulla. Tacomaan menossa ollut ruotsalaisperhe neuvoi Lindaa. Ruotsalaismies puhui hieman englantia ja opetti Lindalle muutamia sanoja. Koko matka Suomesta Seattleen maksoi sata dollaria.”

Pari vuotta myöhemmin Linda meni naimisiin Isojoelta kotoisin olevan Mary Petersin veljen, hiilikaivoksessa työskentelevän Oscar Mannilan kanssa. He asuivat alkuvuodet hiiliyhtiön asunnossa ja saivat viiden vuoden aikana viisi tytärtä. Lauantai-illan huveihin kuului tietysti suomalaisten rakentamassa saunassa käynti.

”Nuorimman tyttären ollessa vielä pienokainen lukivat Oscar ja Linda lehdestä Manisteen piirikunnassa Michiganissa myytävänä olevasta

farmista. Väsyneenä hiilikaivostyöhön ja perinteisessä maanviljelysperheessä kasvaneena Oscar meni junalla Michiganiin tarkastelemaan myytävää farmia ja todettuaan sen mieleisekseen hän osti sen ja palasi Black Diamondiin. Sinä talvena perhe järjesti muuttoa Michiganiin ja kaikki olivat innoissaan siirtymisestä uuteen asuinpaikkaan vaikka toisaalta myös suruissaan siitä että joutuisivat eroon ystävistä ja sukulaisista. Mukaansa he ottivat vain ison matka-arkun, missä oli perheen vaatteita ja muistoesineitä. Arkun pohjalle Linda oli salaa kätkenyt riittävästi rahaa Washingtoniin paluuta varten siltä varalta, ettei kaikki sujuisi niin kuin piti. Usein myöhemmin Linda olisikin halunnut antaa periksi ja palata takaisin, sillä se oli raskasta elämää. He kuitenkin pysyivät siellä.

Myöhemmin talvella Oscar, Linda ja viisi tytärtä muuttivat omaan taloon. Se oli monihuoneinen, toisin kuin seudulla yleiset hirsimajat. Siinä oli alakerrassa keittiö ja olohuone sekä yksi makuuhuone, ja yläkerrassa kolme makuuhuonetta. Taloksi asettumisen jälkeen Oscar osti muutamia työhevosia ja lypsylehmiä. Kaikille kauppaostoksille heidän täytyi ajaa Kalevan kaupunkiin seitsemän mailin päähän. Osa heidän maastaan oli onneksi jo raivattu viljelykseen niin että he keväällä saattoivat kylvää vehnää ja ruista jauhoviljaksi sekä istuttaa perunaa ja puutarhavihanneksia. Sinä ensimmäisenä vuonna farmin saaminen tuottavaksi oli taistelua, mutta ajan myötä kaikki alkoi olla helpompaa. Vihanneksia purkitettiin talveksi, samoin villimarjoja. Vilja korjattiin ja vietiin myllyyn jauhettavaksi. Perunaa ja jonkin verran vihanneksia varastoitiin talon pohjakerrokseen.”

Eleanor Taylor kertoo myös Kalevassa elämisen

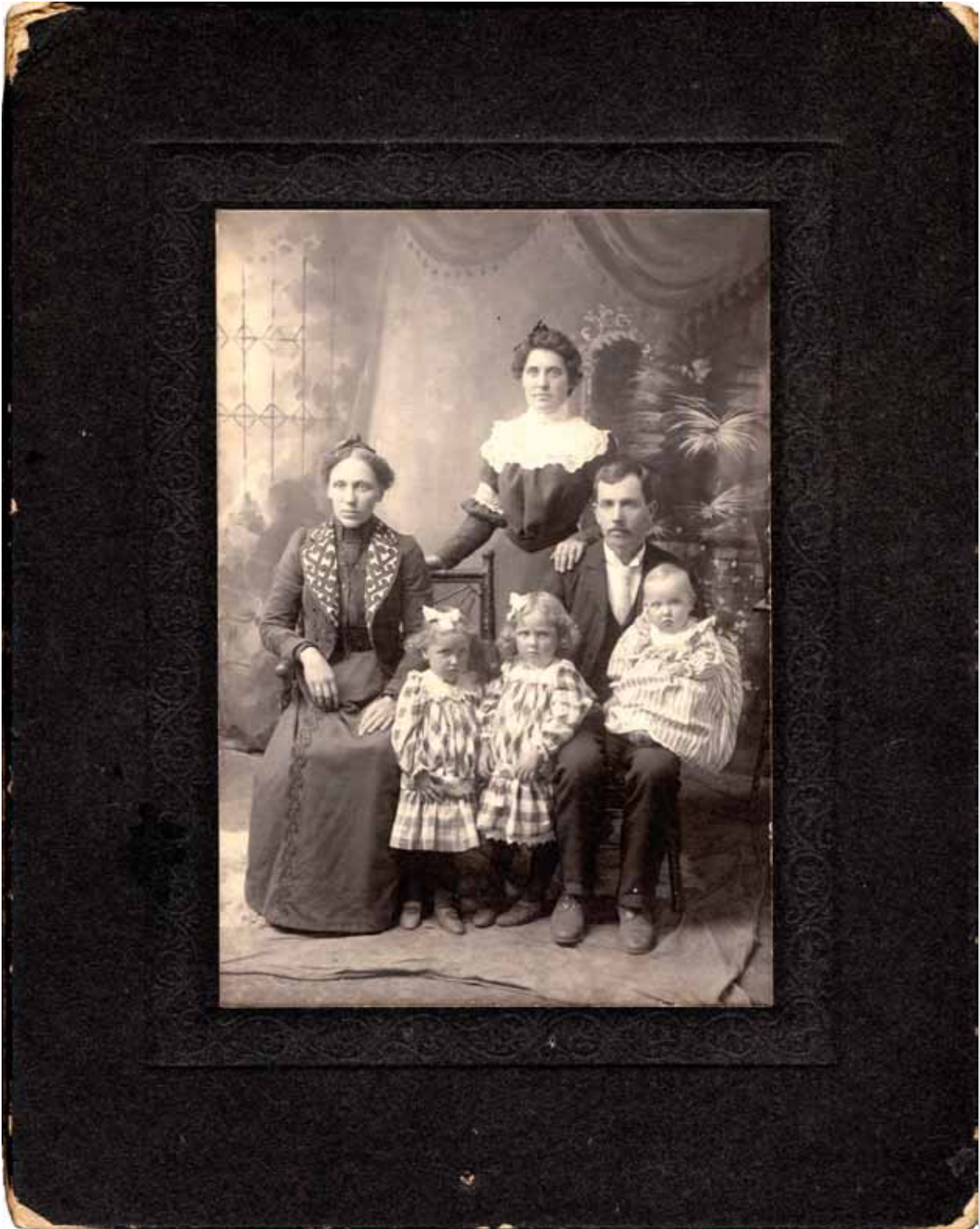

arjesta, koulunkäynnistä, joulunvietosta, raskaasta, mutta hyvästä uudisraivaajan elämästä.

"Oscar ja Linda kasvattivat kaksitoista lasta. He kaikki lähtivät maailmalle ja heillä oli työ ja perhe. (Kenestäkään ei tullut maanviljelijää.) Kukaan

heistä ei joutunut ongelmiin lain kanssa vaan heistä kaikista tuli lujia ja kunnioitettuja kansalaisia. He olivat amerikkalaisia, mutta pitivät myös kiinni suomalaisuudesta, josta olivat kasvaneet."

Eleanor Tyler, suomennos Heimo Niskanen

Linda Niskanen Mannilan ja Oskari Mannilan perhettä 1900 luvun alussa USA:ssa. Takana seisoo Lindan sisko Meeri (Mary) Justen os. Niskanen.

Kuhmosta Petsamoon ja takaisin Suomeen

Johan (Juho) Niskanen lähti 1870-luvun paikkeilla Jäämeren rannalla Pummankiin Kalastajasaarenolle, joka kuului silloin Muurmanskiin maakuntaan Venäjällä. Kun Petsamo tuli Suomelle 1920 Tarton rauhassa, tuli Niskasista pariksisikymmeneksi vuodeksi taas suomalaisia. Ritva Ketopaikka on Juho ja Greta-Liisa Niskasen jälkeläinen. Hän kertoo elämästä Pummankissa, kalastuksesta ja muista elinkeinoista, luonnosta, alueella puhutuista kielistä ja koulunkäynnistä sekä lopulta dramaattisesta paluusta takaisin Suomeen.

"Talvisota alkoi 30.11.1939 klo 7.00 aamulla tykistöammuntana. Lentokoneet ilmestyivät taivaalle. Ensimmäinen ilmahälytys annettiin 9.40. Kalastajasaarenon asukkaiden mahdollisuus paeta hyökkääjien tieltä oli aika olematon. Vaikka Kalastajasaarento oli yhteydessä mantereeseen kallioisen kannaksen välityksellä, ei sieltä ollut minkäänlaista tietä Suomen puoleiselle mantereelle. Paikallinen väki lähti pakoon moottoriveneillä. Pesosen kookkaan moottoriveneen kyydissä viitisenkymmentä pummankilaista pääsi Liinahamariin. Tässä veneessä olivat Niskasen väki, paitsi Greta-Liisa Niskanen, joka kieltäytyi lähtemästä kotoaan.

Muut veneet ottivat kurssin Norjaan, mutta venäläinen sotalaiva otti heidät kiinni ja palautti neuvostosotilaitten valvomaan Pummankiin. Heidän aluksensa päästettiin tuuliajolle. Maattivuonolaiset pakenivat omilla veneillään merelle, josta rajavartioston alus Turja heidät pelasti hinaten veneitä mantereelle. Vaitolahden ja Kervannon väki joutui myös vangeiksi. He eivät kyenneet lähtemään mihinkään.

Saarentolaisia pidettiin vankeina omissa kodeissaan. Kylästä ei saanut poistua, eivätkä miehet

Niskaset evakossa Tervolassa. Kristiina Niskanen, Adolf Niskanen, Johan Erik (Erkki) Niskanen.

saaneet lähteä kalastamaan. Radiot kerättiin heiltä pois. Yhtenä päivänä ilmestyi laiva, mihin saarentolaiset kerättiin ja vietiin Murmanskiin. Sieltä heidät vietiin junalla jonnekin pikkuasemalle ja porokyydillä Kuolan korpeen Pullojärven pitäjään, vanhoille hatarille ja kylmille metsäkämpille. Keväällä 1940 tuli kuljetus takaisin Murmanskiin ja laivalla Maa-Petsamoon. He ohittivat kaukaa Kalastajasaarenon kotinsa.

Turvaan päässeet pummankilaiset vietiin Tervolaan Koivun koululle ja sieltä taloihin asumaan. Meidän porukka asui Peurassa. Talvisodan lo-

puttua he pääsivät takaisin Petsamoon, mutta eivät enää kotiin Kalastajasaarennolle. Paikka oli menetetty Venäjälle. Trifonasta saimme asunnon Koskisen talosta. Sinne tuli Greta-mummokin sotavankeudesta.”

Ritva Ketopaikka syntyi Petsamon sairaalassa keväällä 1944 ja oli kolme kuukautta, kun tuli muutto Tervolan Peuraan, josta isä Aadolf Niskanen oli hankkinut Kemijoen saarella sijaitsevan talon vuokralle. Tervolassa asuttiin kolme vuotta, kunnes saatiin kalastustilan Simosta. Simossa rakennettiin ensin tilapäinen pirtti leivinuuneineen ja puuhelloineen, sitten navettarakennus jo viimein talo. Pikku hiljaa ahkeruudella elämä alkoi rakentua uudelleen.

”Puut otettiin omasta metsästä ja simolainen sahuri sahasi ne laudoiksi ja rakennuspuiksi. Tiilet tehtiin itse, rakennustarpeet olivat sodan jälkeen lujassa, aina oli jostakin uupelo. Isä kalasti lohta, raivasi lisää peltoa ja oli talvisin tietöissä hevosen kanssa. Näitä töitä sanottiin hätäaputöiksi. Äidin kanssa poimittiin marjoja ja käytiin Kemissä myymässä torilla. Siellä oli maalaispaikkoja, missä sai myydä omia tuotteita. Perunoita ja juurikasveja myytiin myös. Lapset osallistuivat töihin minkä jaksoivat.”

*Ritva Ketopaikka os. Niskanen
(sukuhaara 14794, Juho Niskanen)*

Amerikkaan lähti myös kivijärveläinen Juho Niskanen. Hän osui matkustamaan Titanicilla ja pelastui yhdessä matkatovereittensa kanssa. Juhosta on juttua Facebook-sivullamme. Sieltä löytyy myös Argentiinassa sijaitsevaan utopiyhteisöön, Colonia Finlandesään lähtenyt Hedvig Niskanen, Misionoksen laakson hedelmällisin nainen. Löytyyköhän sukua myös Australiasta? Entä muualta?

Suomessa eniten mainintoja Niskasista on Antti Niskasén kokoaman tietokannan perusteella Iisalmen seudulta ja Vieremältä. Maastamuuton ohella maassamuutto on luonnollisesti kuljettanut suuren joukon Niskasia, kuten muitakin suomalaisia, pääkaupunkiseudulle.

Ida-äidin kesäkioski

Äitini rakennutti vuonna 1936 Karstulan Riuttaniemelle pienelle tontilleen koivukujan päähän kylätien varteen kioskin. Kioski oli ollut hänen suuri haaveensa, joka vihdoinkin toteutui. Kioskin toiminta toisi yksinhuoltajaäidille kaivattuja lisäansioita kuusilapsisen perheen elättämiseen ja myös töitä kesäisin perheen nuorimmalle.

Rahat kioskin rakentamiseen äiti sai myytyään isän kuoleman (maaliskuussa 1930) jälkeen tämän maalarin-, kirvesmiehen- ja puhelinasentajan ammattityövälineet. Äiti teki itse kioskin piirustukset ja haki niiden pohjalta luvat rakentamiseen. Rakentamaan tuli äidin nuorimman sisaren mies, joka oli kirvesmies. Kioskin rakentaminen oli koko perheelle iso asia, mielenkiintoinen ja odotettu. Rakennustyömaalla nuorin veljeni Lauri rummutteli ahkerasti erilaisilla laudanpätkillä ja rakenteli pieniä laivoja. Kioski valmistui vapuksi, jolloin se myös avattiin.

Kioski oli neliön muotoinen. Tienpuolen etuseinällä oven kummallakin puolella oli ikkunat, sivuseinien ikkunoiden edessä oli pöydät, joiden ympärillä oli pitkät penkit. Peräseinällä oli ovi, sen oikealla puolella kulmassa kamiina ja vasemmalla seinällä oli neljä päällekkäin olevaa hyllyä kioskin tuotteille. Myyntitiski oli hyllyjen edessä. Ikkunoihin laitettiin pienet vaaleakankaiset verhokapat, pöydille sinivalkoruutuiset liinat, joilla komeili pienissä sinisissä posliinimaljakoissa aina luonnonkukkia.

Kioskin kamiinassa keitettiin asiakkaille tuoretta kahvia, joka tarjoiltiin pöytään kauniissa posliinisissa kahvikupeissa. Kaikki kioskissa myytävät leivonnaiset, pullapitkot, pikkupullat, maustekakku, Hanna-tädin kakut ja mausteleipä äiti valmisti itse. Myytävänä oli myös äidin tekemää simaa ja kotikaljaa, Buck-virvoitusjuomatehtaan

sitruunasoodaa ja oikeata vadelmalimsaa patenttikorkillisissa lasipulloissa. Juomat olivat esillä myyntitiskillä puoliympyrän muotoisessa kaaressa pullalautasen takana ja vieressä olivat puhtaat lasit suorassa rivissä.

Kaikki juomat tarjoiltiin kylminä. Pihapiirissä oli vinttikaivo, josta oli vedetty joitakin vuosia sitten vesijohto kodin vieressä olevaan kunnan sairaalaan. Sen ison vinttikaivon välikannella kylmässä säilytettiin kaikki kioskin juomat ja muut kylmää tarvitsevat tuotteet. Kioskissa myytiin myös tupakkaa, erilaisia makkaratuotteita ja Buckin pilseriä pulloissa, joissa oli korkkiruuvilla avattavat, oikeat korkkiset korkit. Vaikka ihmisillä oli sodan aikana niukasti rahaa, he halusivat unohtaa sen ja nauttia kioskin harvinaisista tuotteista. Makkarateki kauppansa erityisen hyvin.

Sunnuntaisin kioskissa riitti asiakkaita, kun perheet kävivät kirkosta tullessaan kirkkokahvilla, tapasivat pitkästä matkasta tulleita tuttujaan ja viettivät leppoisaa sunnuntaipäivää seurustellen. Kahville poikkesivat myös monet pitkästä matkasta tulleet kyläläiset, jotka menivät sairaalaan katsomaan omaisiaan tai olivat itse menossa sairaalaan tutkimuksiin.

Kioskista vietiin kahvia ja leivonnaisia myös sairaalassa oleville potilaille. Tilaukset huudettiin suoraan sairaalan ikkunasta tai joku parempikuntoinen potilas kävi tilaamassa. Tarjoilu vietiin sievässä korissa ja katettiin potilaalle sängyn viereen pöydälle.

”Puhtaus on puoli ruokaa”, jäi mieleen, se tuo vieläkin muistikuvan raikkaasta kioskista. Keväällä ennen vappua kioski puhdistettiin, seinät ja katto ripsuttiin, tuuletettiin hyvin. Kesäisin kioskin lattia pestiin joka perjantai-ilta mäntysuovalla ja

*Elisabeth Siimes, 14-vuotias
myymäläapulainen*

huudeltiin hyvin kylmällä kaivovedellä. Samalla kioski tuuletettiin raikkaaksi ovet avoinna.

Kioskin hoitaminen oli minun kesätyöni kahdeksanvuotiaasta 13-vuotiaaksi saakka. Se oli oma "valtakuntani", työ oli mieluisaa ja vastuullista. Tosin kauniina kesäpäivinä, kun naapurin lapset menivät uimaan ja viettivät aikaansa leikkien, tuntui joskus ikävältä. Kioskin sulkemisen jälkeen liityin naapurin lasten seuraan pelaamaan palloa ja uimaan. Kioskista saadut tulot olivat tärkeä lisäansio äidille, se toi hyvän mielen itselle ja koko perheelle.

1940-luvun loppupuolella äidin lopetettua kioskitoiminnan rakennus sai uuden elämän. Siinä aloitti suutarinverstaas, joka sitten toimi sittemmin kahdessa polvessa 1960-luvun loppupuolelle saakka.

Kesätyö äidin kioskissa innosti minua kotipitäjän Talouskauppaan myymäläharjoittelijaksi 14-vuotiaana heti jatkokoulun jälkeen. Se oli työ, jonka tunsin heti omakseni. Kaupan ilmapiiri, asiakkaiden palvelu, monipuolinen ja vaihteleva työ innostivat valtavasti. Silloin haaveilin joskus oman elintarvikekaupan perustamisesta. Se väikyi kaukaisena ajatuksissa. Kun menin naimisiin, 1950-luvun alussa aloitimme mieheni kanssa tuon saman Talouskaupan vasta perustetussa toisessa myymälässä yhteisen työmme. Muutaman vuoden kuluttua perustimme Saarijärvelle oman elintarvike- ja taloustarvikemyymälän, joka oli elämäntyömme eläkepäiville saakka. Vielä tänäkin päivänä tunnen suurta iloa asioidessani tuossa tutussa K-kaupassa, joka on samassa paikassa nykyaikaisena myymälänä.

Elisabeth Paananen (s. Siimes)

Ida Sofia Siimes (s. Niskanen) jäi 36-vuotiaana leskeksi. Nuorin lapsista syntyi neljä kuukautta puolison kuoleman jälkeen. Perheen isän kuolema toi huolen toimeentulosta ja jokapäiväisestä leivästä. Koti sairaalan naapurissa toi perheelle leipää. Siellä tarvittiin jatkuvasti käsiä monenlaisiin töihin ja Idan perheestä oli aina joku siellä auttamassa. Sijattiin vuoteita, vietiin ruokaa potilaille, syötettiin huonompia ja tehtiin muita pieniä askareita. Ida oli ommellut nuoresta alkaen pappilaan, tohtorilaan, nimismiehelle ja muille kyläläisille. Häntä haettiin pitokokiksi ympäri kylää laittamaan häitä ja hautajaisia. Syksyisin hän poimi lasten kanssa suuret määrät marjoja läheisistä saarista. Yhdessä he hoitivat myös perheen valtavaa kasvimaata, josta perhe sai syötävää pitkin kesää ja yli seuraavan talven.

Tuulikki Saarisen äidin, Elisabeth Paanasen lahjakkuus ei jäänyt pelkkään liikealaan. Hän oli myös monien muiden Niskasten tavoin kirjoittaja. Tästä esimerkkinä Lauri-veljen 50-vuotispäiville kirjoitettu runo, joka on julkaistu facebook-sivullemme.

Kansanedustajia, taiteilijoita ja urheilijoita

Tunnettuja Niskasia on monia muitakin. Esko Niskanen oli Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen oikeistosiiven kansanedustaja. Hän toimi 1972–1975 toisena valtiovarainministerinä Kalevi Sorsan hallituksessa. Poliittisen uran jälkeen tämä pätevä talousmies nimitettiin Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajaksi. Muita kansanedustajia ovat maalaisliittolaiset Henrik Niskanen ja Heikki Niskanen sekä SKDL:n Helvi Niskanen.

Niiden neljän joukossa, jotka ovat päässeet Suomen Kansallisbiografiaan, ovat Esko Niskasen ohella Yrjö, Mikko ja Toivo Niskanen. Lujaotteinen Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan pääjohtaja, vuorineuvos Yrjö Niskanen vaikutti 1990-luvulla keskeisesti Kansallis-Osake-Pankin ja Suomen Yhdyspankin yhdistämiseen, UPM-Kymmenen muodostamiseen ja Nokian pelastamiseen. Toivo Niskanen oli puolestaan ensimmäinen tanssijan ammattiin ja klassiseen balettiin suuntautunut suomalainen mies. Kaikkien suomalaisten tunteen elokuvaohjaaja Mikko Niskasesta kerrottiin viime vuoden lehdessä. Kimmo Niskanen taas kuvasi samassa lehdessä Ranskassa asuvan valmentaja Jarmo Niskasen ammattiuraa ravihevosten maailmassa. Samassa lehdessä haastateltiin myös Miikka Ruokasta, jonka äiti Hilda Elisabeth Niskanen kuuluu Kiuruveden Niskasten sukuhaaraan.

Wikipediassa on artikkeli 28 Niskasesta. He ovat urheilijoita (hiihtäjiä, juoksijoita, jääkiekkoilijoita, jääpallolijia, koripallolijia, pesäpallolijia ja urheilupalmentaja), taiteen alan osaajia (oopperalaulaja, iskelmälaulaja, näyttelijä ja teatterinjohtaja, elokuvaohjaaja, kuva- ja mediataiteilija, pakinoitsija ja runoilija, viulisti ja viulupedagogi sekä arkkitehti), kansanedustajia sekä Puolustusvoimien kenttäpiispa.

Vaikutusvaltaisain Niskanen saattaa olla Suomessa varsin tuntematon William "Bill" Arthur Niskanen. Hän oli yhdysvaltalainen taloustieteilijä, joka tuli tunnetuksi presidentti Ronald Reaganin talousneuvonantajien neuvoston (Council of Economic Advisers) jäsenenä ja vt. puheenjohtajana. Hänestä on kirjoitus kevään 2011 Niskaset-lehdessä.

**Kenet Sinä haluaisit liittää
maineikkaisiin Niskasiin?**

Flanagan, farkkumuodin kauhukakara

David Flanagan oli nuoren Eero Niskasen taiteilijanimi Joke Linnamaan vetämien Beavers Hard Rock Circuksien mainoskiertueilla ympäri Suomea. Niskasen lempinimenä Flanagan tuli niin tunnetuksi, ettei juuri kukaan enää muistanut hänen oikeaa nimeään. Nimestä muodostui suosittu tavaramerkki, ja Flanagan-farkkuasusteita alettiin pian yleisön pyynnöstä myydä kaikkialla Suomessa kovalla menestyksellä. Niskanen oli hankkinut oppinsa farkkumarkkinoinnista toimiessaan Beavers Oy:ssä sen perustajan Matti Majavan oikeana kätenä.

Flanagan kuskaili suuria maailmantähtiä lavoilta lavoille ja vietti mainoskiertueilla kuukausia mm. Dr. Feelgoodin, Wild Angelsin, Grazy Cavanin, Hurriganesin, Muskan, Matchboxin ynnä muiden tähtien kanssa. Suurin näkyvyys tuli kuitenkin Playboy-tähti Kata Kärkkäisen sekä Atik Ismailin ansiosta. He olivat usein iltapäivälehtien lööpeissä mainostaen T-paidoissaan Flanagania.

Niskanen perusti 1979 oman tukkuyrityksen Flanagan Companyn Hurriganesin entiseen toimistoon Perämiehenkadulle. Yritys teki aluksi bändipaitoja ja kauppasi Teddy-poikien erikoistuotteita. Niskanen tunsikin kaikki merkittävät suomalaiset rock-muusikot ja sai heiltä oikeudet valmistaa ja markkinoida bändien fanituotteita. Pian myös farkkuliikkeet kyselivät bändipaitojen saatavuutta ja Flanagan alkoi myydä niitä tukussa sillä ehdolla, että asiakas osti myös muita tuotteita. Farkkujen jälleenmyyntikauppiaita tuli hetkessä n. 150 kpl, osa putiikkeja ja osa tavarataloja.

Niskanen anoi useaan otteeseen messuosastopaikkaa Vatevan muotimessuille, mutta yhtiötä ei kelpuutettu, koska sillä ei ollut omaa valmis-

tusta. Messuille pääsyyn ei silloin riittänyt pelkkä suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannon myyminen. Niskasen mitta tuli täyteen ja hän totesi kiukkuisena nuorena miehenä, että ”perustan sitten omat messut”. Hän varasi Mannerheimintien Intercontinentalin Ball Roomin tilat ja organisoi sinne oman, vain nuorisomerkeille tarkoitetun messutapahtuman. Young Fashion-messuista tuli monivuotinen, Suomen merkittävien farkkumuodin katselmus, jota Flanagan hoiti ja kehitti pieteetillä.

Flanagan aloitti farkkujen valmistuksen Porissa ja Leppävirralla. Mallistosta tehtiin laadukas ja siitä tuli suosittu nuorisomerkki Suomessa. Myöhemmin farkkutuo- tinto siirrettiin Keiteleelle ja Italiaan. Mainonnassa käytettiin huomiota herättäviä rohkeita vetoja. Muiden merkkien tekemiset eivät Flanagania suuremmin kiinnostaneet.

David Flanagan oli Suomen farkkumaailmassa oman tiensä kulkija ja aikaansa edellä niin tuotteiden suunnittelussa kuin markkinoinnissakin. Mikään ei näyttänyt pelottavan huimapäätä ja uusia ideoita ammennettiin ennakkoluulottomasti maailmalta. Muun muassa skeittilaudat ja rullaluistimet olivat myynnissä ensimmäisenä Flanaganin myymälässä Korkeavuorenkadulla jo 1980-luvun alussa. Poliisi kielsi myymästä ja ajamasta rullalautoja jarruttomina ja valottomina ajoneuvoina.

Eero Niskanen omistaa Flanaganin tavaramerkin vielä tänäkin päivänä. Hän omisti Helsingissä Kai-vohuoneen, perusti Flanagan Ravintolan Järvenpäähän, Honky Tonk Cafe -ketjun ja Leville Ravintolakadun sekä oli mukana Hangon HSF:ssä. Hän toi aistimarkkinoinnin Suomeen Se vende Aromas firmansa kautta.

Suomalaisen tautiperinnön jäljillä

Poikamme syntyi vuonna 1980. Mikään ei ennakoanut, että jotain olisi vialla. Heti synnytyksen jälkeen vauva kuitenkin kouristeli ja verensokerit olivat vaarallisen alhaalla. Lapsi siirrettiin Helsingin lastenklinalle. Minä jäin Naistenklinalle. Sokeria annettiin lapselle suoraan suoneen ja annosta kasvatettiin koko ajan. Lääkärit olivat ymmällään, mutta olettivat, että lapsen haimassa olisi kasvain. He ehdottivat, että haimasta leikattaisiin 2/3 pois, ja katsottaisiin riittääkö se. Ei riittänyt, vaan lopulta jouduttiin leikkaamaan pois loputkin. Olettamuksena oli, että lapsestamme tulisi diabeetikko. Ei ollut vaihtoehtoja, koska uhkana oli joko menehtyminen tai vakava aivo- vaurio. Ne viikot sairaalassa olivat totisesti pitkiä, mutta meillä oli onnea.

Lapsemme parantui täysin. Muistona vauvaiän sairaudesta on iso poikittainen leikkausarpi vatsassa ja muita arpia siellä, mistä vauvalle voidaan laittaa tippa suoneen. Kun tultiin eräänkin kerran jälkitarkastuksesta Lastenklinalta, samaan bussiin viereen tuli istumaan arkkiatri Arvo Ylppö. Lapsemme ei olisi millään halunnut istua paikoillaan, vaan kiipeili ja yritti nousta seisomaan vasten edessä olevan penkin selkänojaa. Arvo Ylppö – silloin jo kunnioitettavassa iässä – arvioi lapsemme painoa ja totesi tämän olevan hyvin eteenpäin pyrkivä poika.

Sairautta selvitettäessä sairaalan geneetikko totesi ykskantaan, että kyseessä on perinnöllinen sairaus. Lapsemme oli saanut sairautta kantavan geenin molemmilta vanhemmiltaan. Ollaan siis Niskasia (tai Laukkasia tai muuta yhteistä sukua) jotain kautta. Niskaset ja Laukkasethan ovat eläneet vuosisatoja samoilla lisalmen ja Pielaveden tienoilla. Todennäköisesti yhteinen esi-isä tai esiäiti löytyy lisalmen Haukimäen tienoilta. Mieheni

Antin suku on lähtöisin samoilta seuduilta kuin minun isoäitini Lyydia Nousiaisen suku. Myös Antin äiti Katri os. Möykkynen on kotoisin samoilta seutukunnilta. Kunhan eläkeikä joskus koittaa, yritämme selvittää yhteyksiä. Tutkimus on kuin suuren palapelin kokoamista. Olisiko kohta äitien ja isoäitien sukujen tutkimisen aika?

Suomalainen tautiperintö tarkoittaa noin 40 perinnöllistä sairautta, jotka ovat Suomessa huomattavasti yleisempiä kuin muualla maailmassa. Tämän lisäksi näitä sairauksia ilmenee Suomessa kin yleensä tietyillä alueilla tai kyseisiltä alueilta poismuuttaneiden henkilöitten jälkeläisten keskuudessa.

Suomalaisten erityinen harvinaisten tautien valikoima johtuu siitä, että nykyinen väestö on

Suurin osa suomalaisen tautiperinnön sairauksista periytyy peittyvästi; tauti voi ilmetä vain, kun lapsi on saanut kaksi viallista perintötekijää, yhden kummaltakin vanhemmalta. Vanhemmat puolestaan ovat itse terveitä omistaessaan vain yhden viallisen perintötekijän. Samassa suvussa sairaita on yleensä vain yhdessä sisarusparvessa, koska geenin kantaja vain ani harvoin sattuu

polveutunut suhteellisen pienestä kantaväestöstä. Tärkeä osa suomalaisen tautiperinnön muodostumisella on ollut 1500-luvun loppuun sijoittuvalla asutuksen leviämällä Itä- ja Pohjois-Suomeen. Tällöin lähti ns. vanhan asutuksen alueelta yksittäisiä perheitä tai muutamia perheitä samasta kylästä ja perusti uuden, alkuun vain muutaman talon kylän ”valtaamilleen” seuduille. Puolisot luonnollisesti haettiin läheltä. Näin jonkin pitäjän väestö saattaa polveutua vain muutamasta henkilöstä.

löytämään puolisoakseenkin saman harvinaisen geenin kantajan. Yhden sairaan synnyttyä perheeseen kunkin seuraavan lapsen riski saada sama sairaus on 25 %.

Asta Niskanen

Asta Niskasen tarinan kertomiseen on saatu suostumus hänen lapseltaan. Muistathan, että sairaudet kuuluvat arkaluonteisiin yksityisyyttä koskeviin tietoihin, joita saa julkistaa vain asianosaisen itsensä luvalla.

Suvun historia ei ole vain menneitä sukupolvia. Se on myös elettyä elämää: interreilausta, hääpukuja, afgaaniturkkeja tai niin tiukkoja farkkuja, että ne sai päälle vain kosteina. Lähetä meille valokuviasi pienen tarinan kanssa.

Useissa perheissä löytyy valokuvia, joissa esiintyvien henkilöiden taustasta ei tiedetä mitään. Silloin suurin osa vanhan kuvan arvosta on mennyt. Suvun ja omat kuvat kannattaa kerätä ajoissa talteen ja liittää niihin tiedot ottoajasta ja -paikasta ja sekä siitä, keitä kuvassa on ja missä tilanteessa ne on otettu. Kuviin liittyvät tarinat lisäävät niiden arvoa.

Sukukirjan kirjoittaja Maritta Pohls

Olen syntyjäni Niskanen, Anneli ja Kalevi Niskasen tytär Savonlinnasta, viettänyt lapsuuteni Aholahden kansakoululla, jossa isä toimi opettajana. Sukujuureni juontavat Lapinlahden Lammassvirralle, missä isäni syntyi Hilda ja Matti Niskasen toiseksi nuorimpana lapsena.

Isä pääsi kylän ensimmäisenä lapsena oppikouluun Iisalmeen ja sieltä Savonlinnan seminaariin. Meidät kaikki kolme kansakoululla varttunutta tyttäretä pantiin tietysti kouluun ja kouluilta löysimme itsemme aikuisenakin. Kirsti-Liisasta tuli koneenpiirtäjä ja sittemmin koulusihteri, Sallasta opettaja ja minusta historian tutkija sekä opettaja yliopistoon.

Ensimmäisen kirjani *Suomen Kulttuurirahaston historian* kirjoitin 1980-luvulla. Sittemmin olen kirjoittanut seitsemän kirjaa, viimeisin niistä *Korkeasti koulutetut naiset – Suomen Akateemisten naisten liiton historia*, joka ilmestyi marraskuussa 2013. Väitöskirjani *Suvuista virkoihin – postilaitoksen virkakunta 1864–1899* valmistui 1994. Se käsitteli naisten tuloa virkakuntaan.

Olen toiminut tietokirjailijana kohta 30 vuotta, joten kaikenlaista muutakin tekstiä on syntynyt: artikkeleita kirjoihin, pienempiä painotuotteita, näyttelyiden käsikirjoituksia, lehtijuttuja. Uusin hankkeen on Hotelli- ja ravintolatyön historia, jonka Palvelualojen ammattiliitto PAM on tilannut.

Toimin yrityksen Tutkimuksen Aika puitteissa ja teen myös työnohjausta, coachausta ja koulutusta.

Niskasen suvun tarina alkaa nousta esiin historian ja tämän päivän elämästä.

Tule rakentamaan sitä yhdessä kirjatoimikunnan kanssa!

Kirjatoimikunnan jäsenet Antti Niskanen, Maija Pöyhönen, Asta Niskanen, Tuulikki Saarinen, Sirkku-Marja Salakari ja Maritta Pohls.

Kaikkea Niskasiin liittyvää tietoa voi lähettää kertovan osuuden kirjoittamisesta vastaavalle Maritta Pohlsille, puh. 050 588 8101, Maininkitie 16 D 55 02320 ESPOO, maritta.pohls@tutkimuksenaika.com

Kirjatoimikunnan yhteyshenkilönä toimii Tuulikki Saarinen, joka on Niskasia äitinsä puolelta. Hänen isoväisensä Juho (Jussi) Niskanen oli yksi Titanicilta pelastuneista. puh. 050 552 1022, Karjatanhuanpolku 17 b, 00920 Helsinki, tuulie.saarinen@gmail.com

Sukutiedot on parasta toimittaa sukututkimusosiosta vastaavalle Antti Niskaselle, rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

Sagittaria
Maritima Helveticum
Alma Helveticum
Alma Helveticum